

© Občanské sdružení Drnka
Katedra environmentálních studií FSS MU Brno
ISBN

KULISY VENKOVSKÉHO ŽIVOTA
SCENES OF RURAL LIFE

INTRODUCTION

ÚVOD

prázdná

1/ Drnovice, 11/2005

2/ Drnovice, 11/2005

3/ Habrovany, 11/2005

4/ Habrovany, 11/2005

5/ Ježkovice, 10/2005

6/ Ježkovice, 10/2005

7/ Krásensko, 10/2005

8/ Krásensko, 10/2005

9/ Luleč, 12/2005

10/ Luleč, 11/2005

11/ Nemojany, 12/2005

12/ Nemojany, 12/2005

13/ Nové Sady, 11/2005

14/ Nové Sady, 11/2005

15/ Olšany, 11/2005

16/ Olšany, 11/2005

17/ Pístovice, 11/2005

18/ Pístovice, 10/2005

19/ Podomí, 1/2006

20/ Podomí, 11/2005

21/ Račice, 11/2005

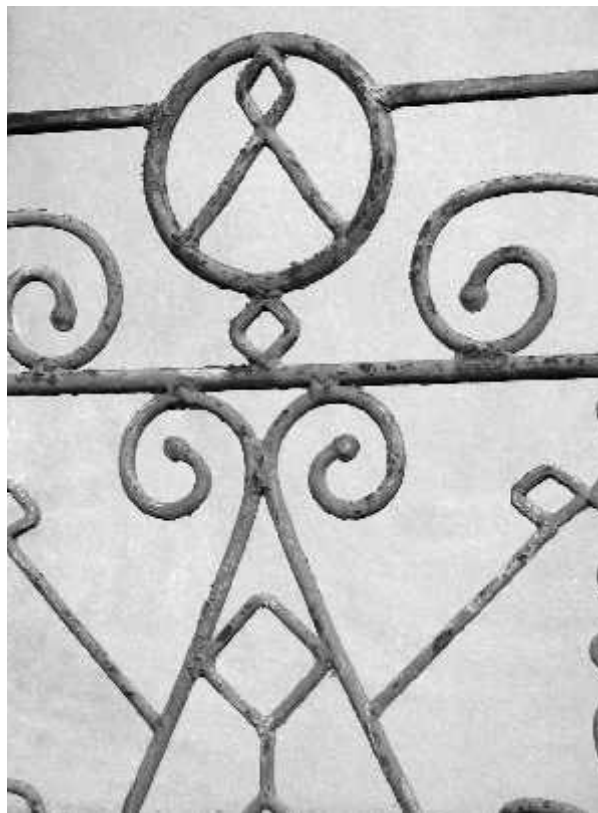
22/ Račice, 11/2005

23/ Ruprechtov, 11/2005

24/ Ruprechtov, 1/2006

25/ Studnice, 10/2005

26/ Studnice, 10/2005

TEXTY / TEXTS

For a stranger, the local football club's stadium in Drnovice looks gigantic. However, the football fans admire it. From a distance the stadium, which seats a few thousand spectators, resembles an antique coliseum, and looks like a „bread and games” sacrificial altar. Inside, a person can feel as if within a cathedral, impressed by its greatness and space. Feelings of consternation arise, evoking an almost religious response to the building. In contrast, St. Vavrinec Church, the historically dominant feature of the village, poses modestly, but also with elegance and grace, near the stadium. Every period of time has its own objects of worship. Some gods are secular, but others collapse with the first failures on the football pitch.

1/Drnovice, Javora – Nakládalová

Far away are the times when wooden and stone building materials were commonly used. The use of traditional materials in village architecture reveals to the visitor something about the country in which he finds himself or herself, about its natural environment and human attitudes toward it. However, at present there is an increase in the use of plastic materials and aesthetic supplements. These industrial constructs unify the countryside (now all the Czech Republic landscape, as throughout Europe, looks alike), and also result in a cold, synthetic and artificial effect. The artificiality comes through especially when we try to substitute it for the beauty of genuine nature – for example, with man-made fir trees placed in concrete flowerpots as in the photo. They do not need to be watered, but their needles do not smell.

2/Drnovice, Javora – Nakládalová

A vehicle like this is part of many a country boy's life. It is exhibited for admiration in front of the house, as if a parody of the luxury cars of the nouveau riche. In the past, the construction of such carts required skill and brought pride. Today, mass-produced vehicles for children can be purchased, but function only until something breaks down and they are thrown away. The old do-it-yourself carts perhaps did not look so professional, but they had their history, charm, and soul.

3/Habrovany, Mládková – Němcová

This building is a small country supermarket. Ugly and homogenized as they were, general stores of a similar kind were typical during the era of state-owned shopping. This one in Habrovany, however, is new and joyful. Such a shop livens up the village, an admirable accomplishment considering the economic competition from suburban hypermarkets. Shopping here has a human dimension,

Na člověka, který poprvé navštíví Drnovice, nepochybně zapůsobí gigantický stadion místního fotbalového klubu. Příznivci kopané jej jistě ocení. Stadion pro několik tisíc fotbalových fanoušků působí z povzdálí jako antické koloseum, jako obětní oltář „chleba a her“. Člověk se v něm může cítit jako v chrámu, ohromen velikostí a prostorem. Pocity ohromení jakoby samy navádějí k tomu, aby se účel stavby stal náboženstvím svého druhu. Kostel sv. Vavřince, historická dominanta obce, působí vedle stadionu poněkud skromně. Nutno podotknout, že i elegantně a vkusně. Inu, každá doba má svá božstva, která uctívá. Některá vydrží věky, jiná se zhroutí s prvními neúspěchy vrtkavého štěstí v pobíhání za čutací merunou.

1/Drnovice, Javora – Nakládalová

Prýč jsou doby dřeva a přírodního kamene. Používání tradičních materiálů ve venkovské architektuře prozrazovalo návštěvníkovi ledacos o kraji, ve kterém se ocitnul, o jeho přírodě a lidském vztahu k ní. Naproti tomu se dnes stále ve větší míře využívají materiály a estetické doplňky domů, zakoupené v nejbližší prodejně stavebnin. Tyto průmyslové výtvořiny nejenže venkov unifikují (po celé republice a koneckonců i Evropě to vypadá podobně), ale působí chladně, uměle a strojeně. Strojenost vynikne zvláště tehdy, snažíme-li se nahradit krásu samotné přírody např. umělými jehličnany v betonových květináčích jako na fotografii. Sice je není nutné zalévat, jejich jehličí však nevoni.

2/Drnovice, Javora – Nakládalová

Podobné vozidlo patří do života snad každého venkovského kluka. Vystavené k obdivu před domem, jako by bylo parodií na nablýskané automobily zbohatlíků. Odráží se v něm vynalézavost, kutilství a řemeslná improvizace. Tyto vehikly se často dědily z generace na generaci. Jejich výroba byla spojena s kutilskou hrdostí. Dnes se dají nejrůznější průmyslově vyráběná dětská vozidla koupit. Koupěný typ bude chvíli jezdit, než se na něm něco ulomí a stane se nepoužitelným. Staré podomácku vyrobené „káry“ možná nevypadají tak profesionálně. Mají však svou minulost, kouzlo a duši.

3/Habrovany, Mládková – Němcová

Tato budova je malým vesnickým "supermarketem". Nápis „smíšené zboží“ nesly za socialismu prodejny Jednoty. Fotografie může skutečně i díky zachycenému vozovému parku působit jako z doby před změnou politických poměrů. Prodejny Jednoty však byly typické svou nevábňou architekturou a fasádou z šedého brizolitu. Současná habrovanská prodejna je nová a veselá.

including accidental encounters with neighbours, a “good” hardly to be found in an anonymous and colossal hypermarket.

4/Habrovany, Mládková–Němcová

The view is almost perfection itself: the symmetry of the forms is ideal, the distance between the objects seems to be measured exactly. The harmony is amazing: Two aloe plants, a double window, two downspouts. The grandeur is completed by two excellently grown plants in plastic plant pots and a well-groomed carpet-like lawn. The perfection is capped by symmetrical interlocking sidewalk bricks. Everything seems to be just right. But isn't it too artificial?

5/Ježkovice, Ježková–Vystavělová

The owner cleverly made use of an old gutter, bathtub and a barrel to collect rain-water. The rain-water is led from the gutter to the bathtub where it is stored until being used to water the garden. The barrel, which its owner improved, adding the overflow, is also used to collect the rain-water. These ‘water collectors’ are proof of rural inventiveness and the do-it-yourself ethic. Things that have already lost their original function can be reused in many different ways. These recycling cycles are based on rural thrift. No matter if it is the reuse of old things, just to collect rain water.

6/Ježkovice, Ježková–Vystavělová

The past cannot be imagined without the latrine or “earth-closet”. Once it was an indispensable part of every country yard but it slowly became an “endangered species”. It was displaced by modern water-closets. Nowadays cottagers and gardeners keep the vanishing culture of the “earth-closets” alive. We can sometimes find them in the country yards, but they usually serve another purpose such as an aesthetic one. Sitting between flower-beds or on a well-maintained “golf” green, it remains the reminder of the “good old times”.

7/Krásensko, Bačovský–Pellová

Existence takové prodejny je pro celou obec oživující. Zvláště v době, kdy jsou podobné obchody na venkově postupně rušeny díky tlaku a konkurenci sítě příměstských hypermarketů. V malé místní prodejně má místo lidský rozměr nakupování i „náhodné“ setkání se sousedy. Takové „zboží“ ve vzdáleném anonymním gigantickém hypermarketu nekoupíte.

4/Habrovany, Mládková–Němcová

Zde se nám nabízí pohled téměř dokonalý: dokonalá je symetrie tvarů, vzdálenosti mezi předměty jako by byly přesně vyměřeny. Souhra je to úžasná: dvě rostliny aloe, dvojité okno, dva okapové svody. Dokonalost doplňuje vznešenost dvou příkladně vyvinutých rostlin v plastových květináčích i krátce střižený „anglický“ trávník připomínající koberec. Bezchybnost dokresluje symetrická zámková dlažba. Všechno se zdá být perfektní. Ale nepůsobí to příliš vyumělkovaně?

5/Ježkovice, Ježková–Vystavělová

Autor šikovně využil starý okap, vanu a sud na shromažďování dešťové vody. Ta je okapem vedena do vany, kde čeká na své využití při zavlažování zahrádky. Ke sběru dešťové vody slouží i sud, který si majitel vybavil přepadem. Tyto „sběrače vody“ jsou dokladem venkovské vynalézavosti a kutilství. Věci, které ztratily svou původní funkci, mohou být v nesčetných variantách využívány znovu. V základech těchto recyklačních cyklů stojí venkovská šetrnost, ať už se jedná o nové využití starých věcí nebo zadržování dešťové vody.

6/Ježkovice, Ježková–Vystavělová

„Kadibudka“. Objekt, bez kterého si život v minulosti snad nelze představit. Dříve nepostradatelná součást každého venkovského dvora se postupně stala ohroženým druhem. Byla vytlačena moderními splachovacími záchody. V současnosti udržují mizející kulturu „kadibudek“ zejména chataři a zahrádkáři. I na venkovských dvorech ji ještě přece jen tu a tam najdeme. Obvykle však již plní jinou funkci – estetickou. Usazená mezi záhony květin nebo na udržovaném „golfovém“ trávníku zůstala připomínkou „starých dobrých časů“.

7/Krásensko, Bačovský–Pellová

We can still find deserted rabbit-hutches in many country yards. Their architecture blazes with many colours and styles, and relies on various construction materials. But lonesome rabbit dwellings leave a sad impression. Production and consumption of food in former times was of a different quality than today's use of industrial food. The local circulation of nutrients functioned very well and without waste. Which of us knows the taste of home-fed roasted rabbit today?

8/ Krásensko, Bačovský – Pellová

A place for sitting in front of the house is very common in the country. It represents the survival of old-fashioned rural community. There are many different habits of its arrangement. Used furniture can come in handy and contrasts with the uniform and monotonous plastic garden furniture sets always to be found under a parasol. Of course, the overhanging roof provides the shade and protects us from the rain. No matter that the furniture is not unified in style and fails to show off to both residents and guests who accept the invitation. You can relax there, be self-reflective, or just talk to the friendly neighbour.

9/ Luleč, Ehrlich – Kosová

A polythene greenhouse is an alternative to the ordinary greenhouse and it results from rural inventiveness and the sense for simple solutions. It is low-cost and easy to construct. Its design varies in style, shape and size. In this case the polythene greenhouse is improved with used window-frames. Sometimes the greenhouses look unsightly and cheap and do not blend with the landscape. But the advantage lies in their utility. This plastic greenhouse is easy to move from place to place according to particular needs. It should be more practical than good looking.

10/ Luleč, Ehrlich – Kosová

The skillful hands of a handyman can create remarkable things. Folk imagination draws from many sources. We can admire this objectification in an infinite spectrum of form variations. For example the architecture of a smoking-chamber made in the family style is very interesting. This architecture is reminiscent of the period when socialistic rural initiatives sought to touch the stars. The situation on the launch pad is dramatic. The control tower counts down the blast-off. The wood logs are ready for engine ignition. On board the ship there may be a local dog Lajka...

11/ Nemojany, Hrala

Opuštěné králíkárný najdeme stále na mnoha dvorech. Jejich architektura hýří všemožnými styly a barvami, využívá různých materiálů. Opuštěné králíčí příbytky však působí smutně. Dřívější samozásobitelství mělo jiný charakter než dnešní konzumace průmyslových potravin. Králíčí maso se snědlo, kůže se dále využila. Králíčí trus posloužil ke hnojení zahrady a pole. Lokální koloběh živin fungoval dobře a beze zbytků. Kdo z nás dnes ví, jak chutná doma poctivě vykrmený pečený králík?

8/ Krásensko, Bačovský – Pellová

Posezení před rodinným domem není na venkově ničím neobvyklým. Je pozůstatkem někdejší venkovské pospolitosti. V tom, jak jej zřídit však panují různé zvyky. Zde máme příklad využití starého nábytku. Lze z něj vytvořit pestrý protějšek k uniformnímu a fádnímu posezení z umělohmotného nábytku s nezbytným slunečníkem. Stín a ochranu před deštěm zde přirozeně poskytuje přesah střechy. Nevadí, že nábytek není stylově sjednocen. Neklade se na odiv. Zve k posezení jak domácí, tak hosty. Slouží k odpočinku, přemítání i přátelským debatám se sousedy.

9/ Luleč, Ehrlich – Kosová

Fóliovník jako alternativa klasického skleníku je výsledkem vynalézavosti a smyslu pro jednoduchá řešení. Není konstrukčně ani finančně náročný. Jeho architektura může nabývat různých stylů, podob a parametrů. V našem případě je vylepšen starými okenními rámy. Může působit nevzhledně, lacině, do okolí se nemusí vždy hodit. Jeho největší výhoda ovšem tkví v jeho funkčnosti. Nezřídká bývá i mobilní. Snadno lze přenést podle potřeby jinam nebo sloužit pouze v určitou denní dobu. Nemá být okrasou, ale sloužit svému účelu.

10/ Luleč, Ehrlich – Kosová

Šikovné ruce kutila dokážou vytvořit pozoruhodné věci. Lidová imaginace čerpá z mnoha zdrojů. Její zhmotnění můžeme obdivovat v nekonečné škále tvarových variací. Zajímavá je například architektura podomácku vyrobených udíren. Ta naše připomíná doby, kdy úspěchy socialistického venkova mířily „ke hvězdám“. Situace na startovací rampě je napjatá. Řídící věž začala s odpočítáváním startu. Dřevěná polena jsou připravena, mohou být zažehnuty motory. Na palubě korábu se možná nachází místní čubka Lajka...

11/ Nemojany, Hrala

“Pictures of saints” were a common attribute of the Moravian countryside. They were found in villages, in rural regions and in the forests. Most of them commemorated tragic events which happened in the given location. Quite often they were located on tree trunks. In that case the tree became important. The local memory was kept alive by systematic care of those manifestations of folk piety. Location names in the countryside - “At the Picture” often remained even when the picture disappeared a long time ago. Sometimes they were damaged by vandals, sometimes by neglect. In some cases these small relics were incorporated into a new space arrangement with greater or smaller aesthetical meanings.

12/ Nemojany, Hrala

The village green of Nové Sady shows the fundamental motifs of traditional social lives. The altar is the original tradition of the countrified archetype. There is the cultivated chapel with the stone cross, and the atmosphere is characterised by old trees. Newer influences include the remains of socialist archetypes. The older architectural strands are alternated with the newer ones the older lamp, newer lamp, the older power line, the newer electric lamp, etc. The peak of country architecture is represented by the telecommunications point, which links village tradition with the rest of the world.

13/ Nové Sady, Dostálová – Kolář

According to statistical data from 2004, the village of Nové Sady numbered 99 permanent inhabitants. Their average age was 47 years. It was the highest average age of all villages in the Vyškov region. In comparison with the historic number of inhabitants, the community is experiencing an inexorable die-off. For example, in 1930 there resided the now-unimaginable number of 416 inhabitants. In 1991 there were 142 inhabitants. Previously permanent residences are today used by cottagers. Arrangements like the two-class-divided primary school or kindergarten became irrational here long ago. This grotesque photograph represents a monument to the bygone glory of a dying community.

14/ Nové Sady, Dostálová – Kolář

This village chapel is a nice example of an elegant reconstruction of an historical monument. The natural materials used are in harmony with the countryside surroundings. This exquisite piece is centred on a stone wall and a wooden banister. A hideous bus stop has been replaced by a friendly

„Svaté obrázky“ patřily k samozřejmým atributům moravského venkova. Bývaly rozmístěny v obcích, zemědělské krajině i v lese. Jejich přítomnost upomínala nejčastěji na tragické události, které se v daném místě staly. Jejich typické umístění bývalo na kmeni stromu. Strom se tím nezřídka stával stromem památným. Soustavnou péčí o tyto projevy lidové zbožnosti se udržovala zároveň i paměť místa. Pomístní jména v krajině „U Obrázku“ zůstala často i poté, co obrázek dávno zmizel. Někdy se tak stalo vlivem vandalství, jindy díky lidské lhostejnosti. V některých případech se podařilo tyto drobné památky tu s větší, tu s menší mírou estetického citu zakomponovat do nového uspořádání prostoru.

2/ Nemojany, Hrala

Náves Nových Sadů tvoří dva základní tradiční celky motivů sociálního života. Ten starší je původní tradicí venkovského archetypu povznášejícího ducha. V pěstěném stavu zde stojí kaplička s kamenným křížem. Atmosféru dotváří staré stromy. Ten mladší ubíjející ducha je pozůstatkem tradice socialistického archetypu. Se střídavým proudem v historické hierarchii lemují původní duchovní tradici stejně střídavě starší lampa, novější lampa, starší vedení, novější vedení a čekárna dokreslující oblibu v užívaném materiálu doby. Vyrovnáním sil staveb dvě ku dvěma přidala současnost jako vrchol venkovské architektury telekomunikační bod, spojující venkovskou tradici se zbytkem světa.

13/ Nové Sady, Dostálová – Kolář

Podle statistických údajů čítala k 1.1. 2004 obec Nové Sady 99 trvale žijících obyvatel. Jejich průměrný věk činil 47 let, což byl nejvyšší věkový průměr ze všech obcí v okrese Vyškov. Při srovnání s počtem obyvatel v minulosti je patrné, že obec nezastavitelně vymírá: např. v roce 1930 zde trvale žilo dnes nepředstavitelných 416 obyvatel, v roce 1991 ještě 142 obyvatel. Některé z dříve trvale obývaných objektů dnes využívají chalupáři. Zařízení jako dvoutřídní základní škola či mateřská škola zde dávno pozbyly smysl. Tato tragikomická fotografie tak působí ponejvíce jako pomník zašlé slávy vymírající obce.

14/ Nové Sady, Dostálová – Kolář

Stará kaplička v centru vesnice je důkazem vkusné rekonstrukce historické památky. Na stavbu byly použity přírodní materiály, které vhodně zapadly do okolního prostředí. Zejména kamenná zídka a dřevěné zábradlí vypovídají o citlivosti zásahu. Podařilo se odstranit nevzhlednou autobusovou

resting place with a welcoming bench. Influential local citizens, preoccupied with the image of their neighbourhood, took an active part in the reconstruction effort.

15/Olšany, Holoubková – Košťál

Villages were considered to be safe places where one did not need fear being outside after nightfall, where one could safely let children play unwatched, where doors were not locked and where one did not need to look after one's belongings. Little remains of this idyllic country life, now that social control has disappeared. Little more remains of the traditional confidence in the social surroundings than a sentimental memory. Relics of these times can still be found in the cemeteries of small villages. In these cemeteries, any visitor can freely use watering cans put at public disposal.

16/Olšany, Holoubková – Košťál

A generously decorated house, an illustration of the emulated and admired "entrepreneurial baroque". We especially know it from suburban districts. These buildings commonly have such attributes as turrets, bay windows, banisters, and converging stairs. The houses revel in historicist components without fulfilling the functions for which were they originally developed. The building achieves the effect of peacockery and pomposity. It seems as though the owner wants to broadcast to his surroundings that he "has got money for it". Did he consider carefully whether the construction was fitting in its country neighbourhood?

17/Pístovice, Fraňková – Vávrů

Looping at the arrangement of villagers' gardens can reveal quite a lot about their attitudes toward nature. The clean, trimmed - not to mention geometric - garden is usually considered beautiful. The creation of various quiet corners reflecting the imagination of their creator used to be the top goal of non-professional gardeners. In this case the effect is achieved with a well-kept pond surrounded by "golf turf," all watched from a distance by a plaster garden gnome. Although the whole situation seems a bit artificial, some attraction and picturesqueness cannot be denied.

18/Pístovice, Fraňková – Vávrů

The countryside has always had a very special relationship with materials and aesthetics. In general, the front door is an important feature of each house. At the moment, white plastic laminate doors are popular. However, there are some practical aspects of life influenced by the new materials. The Three

čekárnu a nahradit ji volným prostranstvím s lavičkou. Na rekonstrukci se podíleli i místní obyvatelé, kteří tak ovlivnili výslednou podobu řešeného prostoru.

15/Olšany, Holoubková – Košťál

Vesnice mívala pověst bezpečného místa, kde se lidé nebojí vycházet v noci ven, nechávají děti bez dozoru pobíhat po okolí, nezamykají a mohou nechávat věci volně bez zajištění. Takový obraz vesnice se dávno změnil. Výrazně ubylo sociální kontroly, tradiční důvěra zůstala romantickou vzpomínkou. Pozůstatek jednoho z jejich projevů najdeme na venkovských hřbitovech. Volně ložené nezajištěné konve na zalévání hrobů může použít kdokoliv z příchozích.

16/Olšany, Holoubková – Košťál

Velkoryse disponovaný dům, ukázka zatracovaného i obdivovaného „podnikatelského baroka“. Známe je především z příměstských suburbií. Hlavními atributy těchto staveb jsou věžičky, arkýře, balustrády, sbíhavá schodiště. Objekty hýří historizujícími prvky, aniž by tyto plnily význam, kterému byly původně určeny. Stavba působí dojmem honosnosti a pompéznosti. Majitel jakoby chtěl svému okolí ukázat, že „na to má“. Do jaké míry však zvážil, zda se taková stavba do venkovského prostředí hodí?

17/Pístovice, Fraňková – Vávrů

O postoji venkovanů k přírodě může ledacos napovědět úprava jejich zahrady. Za krásnou bývá obecně považována zahrada čistá, upravená, ne-li geometrická. Vrcholem snažení amatérských zahrádkářů bývají různá zákoutí, na kterých se projevuje fantazie jejich tvůrců. V našem případě jde o upravené břehy jezírka, obklopené „golfovým trávníkem“. Z povzdálí vše pozoruje sádrový trpaslík. Přestože celá situace působí uměle, nelze jí upřít jistý půvab a malebnost.

18/Pístovice, Fraňková – Vávrů

Venkov měl vždy osobitý vztah k materiálům a k estetice. Důležitým prvkem domu jsou vstupní dveře. Momentálně jsou v módě bílé plastové. Jsou však i praktické detaily, na které mají nové materiály vliv. U těchto dveří nemohli Tři králové zapsat bílou křídou památku na svou koledu K+M+B 2006. Jak už to ale se zvyky chodí, vyřešili problém po svém. Posloužila jim tmavá plocha rozvodové skříně plynu. Tradice, která se nepřízpůsobí, nepřezije.

19/Podomí, Galčanová – Kopecký

Kings could not write their initials “K + M + B 2006” on such a door as a reminder of their visit. So they solved the problem in their own way, writing on the dark surface of the gas distribution point. A tradition which does not adapt will not last.

19/ Podomí, Galčanová – Kopecký

Low fences along the street mark semi-private zones – front gardens. Such a gradual transfer between public and private space helps people to keep in touch with the lives and events going on in the village. However, the individualisation of life has reached the countryside as well. On the one hand, people block off contact with their closest environment. On the other hand, they want to be connected to the outside world (note the aerials on the roof).

20/ Podomí, Galčanová – Kopecký

The space around the village house is really multifunctional. Many daily life activities take place there, serving both as a place for relaxation and as an area for work and farming. The clothes line, the greenhouse made from jars and the quiet corner with the barbecue can co-exist here. The background of the yards in Račice is the beautiful landscape of the surrounding hills. The usual daily activities are thus done in the middle of nature, which town people can only envy.

21/ Račice, Hošková – Reichová

Crosses made of stone, wood, and iron are traditional attributes of the countryside. They make the landscape interesting and special, and they reflect the relationship between people and a certain place, and their relationships with God and nature. Whereas in the past the small sacral relics used to be orientation points in the landscape, nowadays we mark the landscape in other way, for example with trigonometric points. The former importance of the sacral relics is gone. The area around this cross is weedy and a broken body of the Christ is looking at the countryside around as a permanent reminder of past years.

22/ Račice, Hošková – Reichová

It is not easy to find such a handmaiden buggy, not even in a village. It has become a curiosity. Formerly it was an ordinary thing, found in every household. It had plenty of designs, many variations and modes. It was made from materials found nearby, depending on the skill of each maker. In this case a handyman used roll crate and buggy-frame. Buggies were used for everyday transportation of

Nízké ploty na uliční straně domů vymezovaly poloprivátní zóny předzahrádky. Takový postupný přechod mezi veřejnými a soukromými prostory napomáhá lidem udržovat těsný kontakt s životem a děním ve vesnici. Individualizace života však pronikla i na venkov. Na jednu stranu se lidé uzavírají před kontaktem s nejbližším okolím, na stranu druhou chtějí být spojeni s nejširším světem (televizní antény na střeše).

20/ Podomí, Galčanová – Kopecký

Prostor okolo venkovského domu bývá vpravdě multifunkční. Odehrává se zde mnoho každodenních aktivit. Slouží jak k odpočinku, tak i k práci a hospodářské činnosti. Vedle sebe tak může fungovat věšák na sušení prádla, skleník ze starých pětilitrových zavařovaček i zákoutí s krbem. Kulisu račickým dvorkům dotváří krásná krajina okolních kopců. Každodenní aktivity se tak odehrávají uprostřed přírody, kterou mohou obyvatelé měst račickým jen závidět.

21/Račice, Hošková – Reichová

Kamenné, dřevěné a železné kříže patří k tradičním atributům venkova. Ozvláštňují krajinu, vypovídají o vztahu člověka k místu, k Bohu i k přírodě. Zatímco v minulosti sloužily drobné sakrální památky jako orientační body v krajině, dnes si krajinu značíme jinak, například pomocí trigonometrických značek. Dřívější důležitost sakrálních památek je dávno pryč. Okolí našeho kříže je zarostlé, poškozené tělo Krista hledí do kraje jako trvalá připomínka let minulých.

22/Račice, Hošková – Reichová

Podobného mobilního pomocníka není snadné zahlédnout už ani na vsi. Stal se spíše raritou. Dříve býval běžnou součástí každé domácnosti. Design doma vyrobených vozíků nabýval nesčetných variant a stylů. Konstrukce byla odvozena od součástek a materiálů, které byly zrovna po ruce, i od zručnosti samotného výrobce. V našem případě využil kutil přepravku na potraviny a podvozku od starého dětského kočárku. Vozíky sloužily pro každodenní převoz menších nákladů. V současné době jejich užívání mizí. Hlavním z důvodů je rostoucí užívání automobilů. Dnes je daleko větší samozřejmostí vyjet na běžný nákup autem, byť by to mělo být pouze pár kroků. Kdo by se dnes kodrcal s vozíkem poháněným vlastní silou?

23/Ruprechtov, Bureš – Mickertsová

light-weight goods. Today buggies are rarely if ever used in this way. The main reason is that cars are more frequently used. It is more comfortable to drive by car to do regular shopping; even if the shop stands just a few steps away. Who would want to jerk along with a buggy, which you have to drive on your own?

23/Ruprechtov, Bureš – Mickertsová

Original rural aesthetics are expressed in the diversity of all sorts of detail. Folklore tales always took place in a country setting. There is the unique phenomenon of something we could call “ingenuous installation” in country cottages, backyards and gardens. Sometimes these are assorted articles arranged purposely; sometimes the exhibits come into being as unintended consequences of everyday common activity. That is why we sometimes find unexpected artefacts situated together. The installation’s lifetime is unpredictable, contributing to its beauty.

24/Ruprechtov, Bureš – Mickertsová

Besides its artificial element, ornamentation also represents the visual expression of a hidden (inner) order. It was a rendering of the mysterious, an attempt to utter the unutterable. The village visitor can dally with fantasy and search for his own meanings and “accidentally” created figures (models). An alternative demonstration of creative playfulness is a telescopic bin. Its owner was apparently tired of endless servicing and has decided to confront the weather with a distinctive idea. He welded three telescopic little legs onto the underside of the bin. Now he can lift up the bin from the wet road anytime he needs to. Thanks to the brilliant idea, an ordinary bin has become fully functional artefact which resists the destructive effects of corrosion.

25/Studnice, Dědič – Vondráková

During the socialist era, the Jawa motorcycle was as closely related to the countryside as horses in previous eras. This “small motorcycle” was popular for decades, and numerous fan clubs survive to this day. Getting such a bike was part of the important transitional rituals of young men’s adolescence. The wide range of manufactured series were differentiated only by colour. That’s why generations of young riders kept trying to catch the public’s attention with their own home-made (and sometimes humorous) aesthetic complements.

26/Studnice, Dědič – Vondráková

Svébytná estetika venkova se projevuje v diverzitě nejrůznějších detailů. Lidové umění mělo v životě venkovanů vždy svoje místo. Specifickým fenoménem venkovských chalup, dvorů a zahrad je něco, co bychom mohli nazvat „naivní instalací“. Někdy jsou tyto kompozice nejrůznějších předmětů vytvořeny záměrně, jindy vznikají jako nechtěný výsledek běžné každodenní činnosti. Vedle sebe se tak mohou ocitnout soubory někdy velmi neočekávaných artefaktů. Jejich životnost může nabývat různé délky. V tom často spočívá jejich kouzlo.

24/Ruprechtov, Bureš – Mickertsová

Kromě uměleckého prvku představoval ornament v minulosti i vizuální vyjádření (skrytého) řádu. Byl ztvárněním hlubokého, pokusem vyslovit nevyslovitelné. Stejně jako si hráli tvůrci tohoto plotu, může si i návštěvník vesnice pohrávat s fantazií a hledat v propletených ornamentech svoje významy a „náhodně“ vytvořené obrazce. Jinou ukázkou tvůrčí hravosti je teleskopická popelnice. Její majitel byl zřejmě unaven nekonečnou údržbou a osobitým nápadem se rozhodl čelit zlovůli počasí. Ke dnu popelnice přivařil tři teleskopické nožky. Popelnici takto lze podle potřeby oddalovat od mokré země. Díky geniálnímu nápadu se z obyčejné nádoby na odpadky stal plně funkční objekt vzdorující zhoubným vlivům koroze.

25/Studnice, Dědič – Vondráková

Motocykl Jawa patřil v době socialismu k venkovu se stejnou samozřejmostí jako dříve kůň. Tento „malý motocykl“ se těšil velké oblibě po celá desetiletí, dodnes existují jeho četné fankulby. Jeho vlastnictví náleželo k důležitým přechodovým rituálům dospívání mladých mužů. Početné tovární série těchto strojů se lišily pouze barvou svého provedení. Generace mladých jezdců se tak na sebe snažily upozornit vlastnoručními, mnohdy vtipnými, estetickými doplňky.

26/Studnice, Dědič – Vondráková

FRANTIŠEK BAČOVSKÝ (*1980) – studied printing and graduated in applied mathematics and geography at Masaryk University in Brno. He is interested in breeding beetles and popularising this pastime. He has published several articles in professional journals on this theme. He lives in Brno.

MARTIN BUREŠ (*1978) – studied social work and economics in the School of Social-Economic Studies at the University of J. E. Purkyně in Ústí nad Labem. Nowadays he lives in Brno and he is inspired by the city.

ROMAN DĚDIČ (*1980) – graduated from the University of J. E. Purkyně in the fields of economics and management. At present he is completing his final thesis on the promotion of organic food in the Czech Republic as part of his studies in environmental humanities in the Faculty of Social Studies at Masaryk University in Brno.

JANA DOSTÁLOVÁ (*1979) – the author of a photographic project called “Metamorphosis” (2004). She shot the documentary film “Vulture” (2005) about wooden playgrounds for children. The film is part of a multimedia project called “Nature For Children”. She debuted with the documentary film “Wild Garden” (2004). She is a co-author of the documentary film “Luxury” (2005) and of media aspects of the “The Half-hearted and the Hesitant” project (2002-5).

PAVEL EHRlich (*1980) – graduated from the Faculty of Humanistic Studies at the University of West Bohemia in Pilsen. He is interested in photography, travelling and environmental issues. He is a member of the music band “Junk-shop in tower” and an association called “Rigorous finishing of beer goes to save the barley”. He comes from Northern Bohemia.

EVA FRAŇKOVÁ (*1982) – graduated in biology from the Faculty of Biological Sciences in České Budějovice. She lives in Křtiny near Brno where she is active in The Upper Mill civic association. She works as a volunteer in the fair trade shop “NaZemi,” which is run by her favourite Society for Fair Trade and Development Education.

FRANTIŠEK BAČOVSKÝ (*1980) – absolvent polygrafie, vystudoval aplikovanou matematiku a geografii na Masarykově univerzitě v Brně. Zabývá se zejména chovem brouků a jeho popularizací. Na toto téma publikoval několik článků v odborných časopisech. Žije v Brně.

MARTIN BUREŠ (*1978) – vystudoval sociální práci a ekonomii na Fakultě sociálně-ekonomické, Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. V současnosti žije v Brně a je tímto městem pohlcen na plný úvazek.

ROMAN DĚDIČ (*1980) – vystudoval ekonomiku a management na Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Dokončuje diplomovou práci na Ekonomicko-správní fakultě MU zabývající se propagací biopotravin v ČR. Studuje též Humanitní environmentalistiku na Fakultě sociálních studií MU v Brně.

JANA DOSTÁLOVÁ (*1979) – je autorkou fotografického projektu Metamorfózy (2004). Natočila dokumentární film Sup (2005), který je součástí multimediálního projektu „Příroda dětem“. Debutovala dokumentárním filmem Divoká Zahrada (2004). Je spoluautorkou filmu Luxus (2005) a mediální části projektu Vlažní a váhaví (2002-5).

PAVEL EHRLICH (*1980) – studoval na Fakultě humanitních studií Západočeské univerzity v Plzni. Dlouhodobě se aktivně zajímá o fotografii, cestování a problémy životního prostředí. Je členem hudební skupiny „Vetešnictví ve věži“ a sdružení „Důsledným dopíjením piv za úsporu ječmene“. Pochází ze severních Čech.

EVA FRAŇKOVÁ (*1982) – vystudovala biologii na Biologické fakultě v Českých Budějovicích. Bydlí ve Křtinách, kde se podílí na činnosti občanského sdružení Horní Mlýn. Dobrovolně pomáhá v obchůdku NaZemi, který provozuje její oblíbená Společnost pro Fair Trade a rozvojové vzdělávání.

LUCIE GALČANOVÁ (*1980) – studuje sociologii na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Ve své magisterské práci se zabývá uplatněním absolventů na trhu práce. Pracuje jako asistentka v Institutu pro výzkum reprodukce a integrace společnosti. Svůj volný čas věnuje skupinám Rahat Lukum a Gonfanon.

LUCIE GALČANOVÁ (*1980) – a student of sociology in the Faculty of Social Studies at Masaryk University in Brno. In her masters thesis she explores the situation for graduates in the labour market. She works as an assistant in the Institute for Research of Reproduction and Integration of Society. In her free time she engages with the groups Rahat Lukum and Gonfanon.

KRISTÝNA HOLOUBKOVÁ (* 1979) – graduated with a degree in the General Theory and History of Arts and Culture at Masaryk University in Brno. She is focused on urbanism, including the creation of public green spaces. She also works as an editor for a journal called Education, in the city of Brno.

KATEŘINA HOŠKOVÁ (*1981) – is finishing Czech and German studies and Baltic studies at Masaryk University in Brno. She takes interest in photography, travelling and cimbalom-playing.

PAVEL HRALA (*1982) – graduated from the University of West Bohemia with a degree in Economic and Regional Geography. He has been playing basketball for Megaclub TJ Jiskra Humpolec actively. Most of the time he lives in the town of Humpolec. He spends his free time walking around the Želivka River with his dog. He supports small and independent breweries economically.

MAREK JAVORA (*1979) – finished his studies in social and pastoral work at the Protestant Theological Faculty of Charles University in Prague. He lives in BrnoChrlice, where he devotes his time to old people, small-scale agriculture and honeybees. He is a member of the theatre group of “Dr. Beauty.”

MICHAELA JEŽKOVÁ (*1983) – graduated in social work at University of West Bohemia in Pilsen. In her activities she focuses on common topics of social work with mentally handicapped people and in environmental humanities. She seeks to take advantage of the aesthetics of the landscape when providing therapy.

PAVEL KLVÁČ (*1974) – a sociologist who works as an assistant in the Department of Environmental Studies in the Faculty of Social Studies at Masaryk University in Brno. He deals with methodological approaches to environmental research in the areas of the humanities, environmental sociology, rural and landscape issues. In his home town he works on projects oriented to the resurgence of local community life.

KRISTÝNA HOLOUBKOVÁ (*1979) – vystudovala obecnou teorii umění a kultury na Masarykově univerzitě v Brně. Orientuje se na urbanismus měst, realizace veřejných zelených ploch. Pracuje jako redaktorka v brněnském časopise Vzdělání.

KATEŘINA HOŠKOVÁ (*1981) – studuje v posledním ročníku na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity bohemistiku, germanistiku a baltistiku. Ve volných chvílích se věnuje fotografování, cestování a hře na cimbál.

PAVEL HRALA (*1982) – vystudoval obor Ekonomická a regionální geografie na Západočeské univerzitě v Plzni. Aktivně hraje košíkovou za velkoklub TJ Jiskra Humpolec. Žije převážně v Humpolci, volné chvíle tráví procházkami se psem kolem řeky Želivky. Ekonomicky podporuje malé a nezávislé pivovary.

MAREK JAVORA (*1979) – vystudoval sociální a pastorační práci na Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Žije v Brně-Chrlicích, kde se věnuje starým lidem, drobnému zemědělství a včelám. Je členem divadelní společnosti Dr. Krásky.

MICHAELA JEŽKOVÁ (*1983) – vystudovala sociální práci na Západočeské univerzitě v Plzni. Věnuje se propojování práce s mentálně postiženými s environmentalistikou, zajímá se o využití estetiky krajiny v terapii.

PAVEL KLVAČ (*1974) – sociolog, pracuje jako asistent na Katedře environmentálních studií FSS MU v Brně. Věnuje se metodologickým přístupům environmentálního bádání v oblasti společenskovedních disciplín, environmentální sociologii a problematice venkova a krajiny. V místě svého bydliště realizuje projekty směřující k oživení venkovské pospolitosti.

MIROSLAV KOLÁŘ (*1980) – v roce 2002 úspěšně zakončil studium na Katedře humanitních studií Západočeské univerzity v Plzni. Poté krátce pracoval jako redaktor Západočeských novin. V rámci současného studia se zabývá vývojem vztahu člověka k šumavským rašeliništím. Žije převážně na Klatovsku v západních Čechách.

MIROSLAV KOLÁŘ (*1980) – graduated from the Department of Humanities at West Bohemia University in Pilsen in 2002. After that he briefly worked as a journalist for the Newspaper of West Bohemia. In his present study he deals with human attitudes toward the Šumava peat-bog. He lives mostly in the Klatovy region of West Bohemia.

ONDŘEJ KOPECKÝ (*1977) – a student of sociology in the Faculty of Social Studies at Masaryk University in Brno. He specialises in the study of local identity among Czech immigrants in the Sudetenland. He is the secretary of the TakyRyba culture club and the organizer of Zahradní slavnost an alternative summer festival in Hořice.

KATEŘINA KOSOVÁ (*1979) – graduated from the Faculty of Human Studies at the University of West Bohemia in Pilsen, where she became interested in the study of religion and environmental issues. She lives in Brno and part-time in Eastern Bohemia.

ZBYNĚK KOŠŤÁL (*1979) – studied Land Reclamation, Protection and Utilisation at the Mendel University of Agriculture and Forestry in Brno. He is focused on sustainable development.

SILVIE MICKERTSOVÁ (*1972) – studied literary science in the Faculty of Arts at Ostrava University. She is alive and at the present time she commutes between Ostrava and Brno.

ŠÁRKA MLÁDKOVÁ (*1981) – graduated in Associated Arts at Masaryk University in Brno. She specialises in the research of minorities, especially the Roma, and participates in various activities with non-profit civic organizations.

LUCIA NAKLÁDALOVÁ (*1980) – studied landscape ecology at Comenius University in Bratislava. She works at the ecological help link the Brno Green Phone - at ZO ČSOP Veronica. She spends her free time with horses.

ZUZANA NĚMCOVÁ (*1979) – in previous years she graduated from the Higher Vocational School of Film in Zlín, specialising in the "organization of film, television and radio production". She also holds a bachelor degree in Associated Arts from Masaryk University's Faculty of Arts in Brno. She is interested in environmental film and photography.

ONDŘEJ KOPECKÝ (*1977) – studuje sociologii na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Zaměřuje se na regionální identity českých přistěhovalců do Sudet. Je jednatelem občanského sdružení TakyRyba a organizátorem letního festivalu Zahradní slavnost v Hořicích.

KATEŘINA KOSOVÁ (*1979) – vystudovala Fakultu humanitních studií na Západočeské univerzitě v Plzni, kde se začala zajímat o religionistiku a environmentální problémy. Žije střídavě v Brně a ve východních Čechách.

ZBYNĚK KOŠŤÁL (*1979) – vystudoval pozemkové úpravy, ochranu a využití půdního fondu na Mendelově zemědělské a lesnické univerzitě v Brně. Orientuje se na problematiku trvale udržitelného rozvoje.

SILVIE MICKERTSOVÁ (*1972) – vystudovala literární vědu na Filozofické fakultě Ostravské univerzity. Nepochybně žije, v současnosti pendluje mezi Ostravou a Brnem.

ŠÁRKA MLÁDKOVÁ (*1981) – vystudovala obor Sdružené uměnovědy na Filozofické fakultě Masarykovy university v Brně. Zabývá se problematikou menšin ve společnosti, zejména Romů (bakalářská práce Romská hudební kultura) a činností občanských organizací v neziskovém sektoru.

LUCIA NAKLÁDALOVÁ (*1980) – vystudovala krajinnou ekologii na Komenského univerzitě v Bratislavě. Pracuje pro ZO ČSOP Veronica jako ekologický poradce. Svůj volný čas věnuje jízdě na koni.

ZUZANA NĚMCOVÁ (*1979) – v předchozích letech dokončila Vyšší odbornou školu filmovou ve Zlíně, obor Organizace filmové, televizní a rozhlasové tvorby a bakalářský obor Sdružená uměnovědná studia na Filozofické fakultě MU v Brně. Zajímá se o environmentálně zaměřený film a fotografii.

LENKA PELLOVÁ (*1980) – vystudovala učitelství pro první stupeň se specializací hudební výchova na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Působí jako externí spolupracovník ekologického centra Rozmarýnek v BrněJundrově. Žije v Hostimí.

LENKA PELLOVÁ (*1980) – graduated from the Pedagogical Faculty for primary school teachers, with musical specialisation, at the University of South Bohemia in České Budějovice. She works as an external collaborator with the Rozmarýnek ecological centre in BrnoJundrov. She lives in Hostim.

JANA REICHOVÁ (*1981) – graduated in Sociology and Educational Sciences from Masaryk University in Brno. At present she continues as a master degree student in educational sciences and environmental humanities. She is interested in the interconnections between these fields of study in the area of environmental education.

EVA VÁVRŮ (*1980) – studied philosophy and art history at the University of J. E. Purkyně in Ústí nad Labem. Her thesis theme was about the gender aspects of women, art and photography. In addition to cultivating kombucha, she researches the problems of globalisation from an environmental point of view.

KLÁRA VONDRÁKOVÁ (*1983) – graduated from Masaryk University in Brno in psychology, media studies and journalism. She deals with psychological aspects of mass communication, gender problems and the utilisation of public areas. She studies and lives mainly in Brno and she spends free time in Humpolec with Hliník.

EVA VYSTAVĚLOVÁ (*1977) – studied English and Spanish philology in the Faculty of Arts at the University of Ostrava. She is interested in the connections between communications theory and environmental issues. She lives in Brno.

JANA REICHOVÁ (*1981) – vystudovala sociologii a pedagogiku na Masarykově univerzitě v Brně. Momentálně pokračuje v magisterském studiu oborů Pedagogika a Humanitní environmentalistika. Zajímá se o propojení těchto oborů v rámci environmentální výchovy a vzdělávání.

EVA VÁVRŮ (*1980) – vystudovala Základy humanitní vzdělanosti a Estetiku na Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Absolvovala s bakalářskou prací na téma Ženské výtvarné umění a fotografie. Kromě pěstování kombuchy se zajímá o problematiku globalizace z environmentálního hlediska.

KLÁRA VONDRÁKOVÁ (*1983) – vystudovala Psychologii, Mediální studia a žurnalistiku na Masarykově univerzitě v Brně. Zabývá se psychologickými aspekty masové komunikace, gender problematikou a využitím veřejných prostranství. Studuje a žije převážně v Brně. Volné chvíle tráví s Hliníkem v Humpolci.

EVA VYSTAVĚLOVÁ (*1977) – vystudovala anglický a španělský jazyk na Filozofické fakultě Ostravské univerzity. Zajímá se o propojení teorie komunikace s environmentalistikou. Žije v Brně.

ENVIRONMENTAL HUMANITIES

Until recently, natural scientists have responded to environmental problems by monitoring the damage and searching for environmentally-friendly technologies. However, experts have gradually come to understand that a favourable redirection of development depends on a fundamental change in lifestyle, which in turn can only result from a far-reaching reorientation of human values and from a fundamentally different understanding of man's place in the world. More and more frequently, the Social Sciences are being called upon to help with the resolution of environmental problems.

The purpose of "Environmental Humanities" is to understand (with a background of basic knowledge in the natural sciences) the historic and cultural causes of the environmental crisis and to look for possible solutions in the areas of social, economic, legal, political, and religious studies (and their interactions).

Teaching for the program is organised by the Department of Environmental Studies.

CONTACT:

Department of Environmental Studies
Faculty of Social Studies
Masaryk University in Brno
Joštova 10, 602 00 Brno, Czech Republic
phone 549 49 3433, fax. 549 49 1920
<http://www.fss.muni.cz/he>
e-mail: ulcak@fss.muni.cz

HUMANITNÍ ENVIRONMENTALISTIKA

Věda donedávna reagovala na ekologické problémy především přírodovědným monitorováním škod a hledáním ekologicky příznivých technologií. Postupně však badatelé dospěli víceméně shodně k názoru: příznivý obrat je podmíněn změnou životního způsobu, která vyplývá z dalekosáhlé reorientace lidských hodnot a ze zásadně odlišného chápání místa člověka ve světě. K řešení ekologických problémů jsou dnes stále častěji volány humanitní a společenské vědy.

Cílem studia Humanitní environmentalistiky je pochopit, na pozadí základních znalostí přírodovědných, historické a kulturní zdroje ekologické krize, a hledat možná východiska v konkrétních souvislostech sociálních, ekonomických, právních, politických, religionistických a dalších.

Výuku Humanitní environmentalistiky zajišťuje Katedra environmentálních studií.

KONTAKT:

Katedra environmentálních studií
Fakulta sociálních studií
Masarykova univerzita v Brně
Joštova 10, 602 00 Brno
tel. 549 49 3433, fax. 549 49 1920
<http://www.fss.muni.cz/he>
e-mail: ulcak@fss.muni.cz

CIVIC ASSOCIATION DRNKA

The civic association Drnka is a non-governmental, non-profit civic association, aimed at the realisation and support of various public activities in the village of Drnovice and the surrounding region. Drnka came into being as a result of long-term informal activities among groups of inhabitants and friends of Drnovice. Formally, Drnka dates from 1999. At present there are almost seventy members. The association is mainly aimed at nature conservation and landscape protection, together with revitalisation of social and cultural activities in the village and its region. In this field, Drnka endeavours to apply novel approaches.

CONTACT:

Civic association Drnka
Křivda 171, 683 04 Drnovice - CZ
phone: 517 353 418
<http://www.drnka.org>

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ DRNKA

Občanské sdružení Drnka je nevládní neziskové sdružení občanů. Cílem sdružení je realizace a podpora nejrůznějších veřejně prospěšných aktivit v obci Drnovice a okolním regionu. Drnka se zrodila z dlouhodobých neformálních aktivit skupiny sousedů a přátel v obci Drnovice. Doba jeho formálního vzniku je datována rokem 1999. V současné době má necelých sedmdesát členů. Hlavním posláním sdružení je ochrana přírody a krajiny spolu s ožíváním společenského a kulturního dění v obci a regionu. Drnka v této oblasti usiluje o prosazování neotřelých postupů.

KONTAKT:

Občanské sdružení Drnka
Křivda 171, 683 04 Drnovice
tel. 517 353 418
<http://www.drnka.org>

KULISY VENKOVSKÉHO ŽIVOTA
SCENES OF RURAL LIFE

Editor:
Pavel Klvač

Texty a fotografie / Texts and photos:
František Bačovský, Martin Bureš, Roman Dědič, Jana Dostálová, Pavel Ehrlich, Eva Fraňková,
Lucie Galčanová, Kristýna Holoubková, Kateřina Hošková, Pavel Hrala, Marek Javora,
Michaela Ježková, Miroslav Kolář, Ondřej Kopecký, Kateřina Kosová, Zbyněk Košťál,
Silvie Mickertsová, Šárka Mládková, Lucia Nakládalová, Zuzana Němcová, Lenka Pellová,
Jana Reichová, Eva Vávrů, Klára Vondráková, Eva Vystavělová

Korektura anglických textů / Edition of English texts:
Benjamin Vail

Grafická úprava / Graphic design:
Jiří Foltýn

Vydaly / Edited by:
Občanské sdružení Drnka, Drnovice
Katedra environmentálních studií FSS MU Brno

Náklad 500 ks / 500 copies

Tisk / Printed:
Grafické podniky Kusák, Vyškov

ISBN

